

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2023 m. gruodžio 4 d.
(OR. en)

16336/23

CT 193
ENFOPOL 531
COTER 236
JAI 1613
COPEN 432

POSĖDŽIO REZULTATAI

nuo: Tarybos generalinio sekretoriato
data: 2023 m. gruodžio 4 d.
kam: Delegacijoms

Ankstesnio
dokumento Nr.: 15407/23

Dalykas: Tarybos išvados dėl paramos terorizmo aukoms ir jų pripažinimo gerinimo
– *Tarybos išvados (2023 m. gruodžio 4 d.)*

Delegacijoms priede pateikiamos Tarybos išvados dėl paramos terorizmo aukoms ir jų pripažinimo gerinimo, kurias Taryba (teisingumas ir vidaus reikalai) patvirtino 2023 m. gruodžio 4 d. įvykusiame 3992-ajame posėdyje.

TARYBOS IŠVADOS

dėl paramos terorizmo aukoms ir jų pripažinimo gerinimo

PABRĖŽDAMA, kad terorizmas tebėra itin didelė pasaulinė grėsmė, yra vienas iš sunkiausių Europos Sąjungos vertybių pažeidimų ir kelia grėsmę pagrindiniams demokratijos principams, tokiems kaip pagarba žmogaus teisėms, teisinė valstybė ir socialinė sanglauda.

ATSIŽVELGIANT Į TAI, kad kova su terorizmu turi būti vykdoma ne tik saugumo požiūriu, bet ir sutelkiant dėmesį į tiesiogiai nuo jo nukentėjusius žmones, valstybės narės turi užtikrinti, kad būtų visapusiškai atliepiami terorizmo aukų poreikiai, kadangi jų poreikių patenkinimas yra ne tik moralinė atsakomybė, bet ir teisinių įsipareigojimų pagal tarptautinę ir ES teisę laikymosi klausimas.

ATSIŽVELGDAMA Į TAI, kad Nusikaltimų aukų teisių direktyvoje¹ nustatyti būtiniausi nusikaltimų aukų teisių, paramos joms ir jų apsaugos standartai ir pripažįstama, kad terorizmo aukoms reikia skirti ypatingą dėmesį, paramą ir apsaugą dėl ypatingo prieš jas padaryto nusikaltimo pobūdžio; siūloma atlikti Nusikaltimų aukų teisių direktyvos peržiūrą², kuria siekiama toliau stiprinti nusikaltimų aukų teises ES, įskaitant terorizmo aukų teises; į Kovos su terorizmu direktyvą³ įtrauktos konkrečios nuostatos, skirtos terorizmo aukoms, ir nustatyta, kad valstybės narės turi užtikrinti, kad kartu su bendrosiomis paramos aukoms paslaugomis arba kaip neatskiriama jų dalis terorizmo aukoms būtų teikiama parama, atsižvelgiant į konkrečius jų poreikius, ir kad terorizmo aukos tomis paramos paslaugomis galėtų pasinaudoti iškart po teroristinio išpuolio ir naudotis tol, kol reikia.

¹ 2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2012/29/ES, kuria nustatomi būtiniausi nusikaltimų aukų teisių, paramos joms ir jų apsaugos standartai (OL L 315, 2012 11 14, p. 57).

² Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2012/29/ES, kuria nustatomi būtiniausi nusikaltimų aukų teisių, paramos joms ir jų apsaugos standartai (dok. 11840/23).

³ 2017 m. kovo 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2017/541 dėl kovos su terorizmu (OL L 88, 2017 3 31, p. 6).

PAŽYMĖDAMA, kad 2018 m. birželio 4 d. priimtose išvadose dėl terorizmo aukų⁴ Taryba paragino valstybes nares paskirti nacionalinį kontaktinį punktą, atsakingą už informacijos apie galimą paramą, pagalbą, apsaugą ir kompensacijos sistemą terorizmo aukoms teikimą, kad būtų galima lengviau greitai keistis informacija ir teikti pagalbą teroristinio išpuolio atveju.

PRIPAŽINDAMA ES iniciatyvas, kuriomis remiamos ir įtraukiamos terorizmo aukos, tokias kaip 2020 m. birželio mėn. priimta 2020–2025 m. ES strategija dėl nusikaltimų aukų teisių, taikytina visoms visų nusikaltimų aukoms, ypatingą dėmesį skiriant pažeidžiamiausioms aukoms, ir 2020 m. gruodžio mėn. Komisijos pristatyta ES kovos su terorizmu darbotvarkė, kurioje raginama teikti geresnę paramą terorizmo aukoms; Informacijos apie radikalizaciją tinklas (RAN), per kurį Komisija nuo 2011 m. teikia paramą terorizmo aukoms, ypač specialioje Terorizmo aukų darbo grupėje (RAN VoT); ES nusikaltimų aukų teisių platforma, kurioje numatomas horizontalesnis požiūris į nusikaltimų aukų teises, įskaitant terorizmo aukų teises, pirmą kartą sutelkiant visus su nusikaltimų aukų teisėmis susijusius ES lygmens subjektus, ir Europos Komisijos įsteigtas ES terorizmo aukų kompetencijos centras, nacionalinėms valdžios institucijoms ir paramos aukoms organizacijoms teikiantis ekspertines žinias, gaires ir paramą.

PRIPAŽINDAMA, kad ES terorizmo aukų kompetencijos centras bandomojo projekto etape buvo sėkmingas, ir Komisijos sprendimą tęsti naują dvejų metų trukmės etapą, numatant galimybę jį pratęsti dar dvejiems metams.

SUPRASDAMA, kad ne visos valstybės narės savo teritorijoje yra patyrusios teroristinių išpuolių ar turi gyventojų, kurie buvo terorizmo aukomis kitose šalyse, ir todėl jos pagrįstai neturi konkrečių nuostatų dėl terorizmo aukų.

⁴ Dok. 9719/18.

PABRĖŽDAMA, kad dabartinis terorizmo reiškiny yra pasaulinio ir tarpvalstybinio masto, todėl visos valstybės narės turi būti pasirengusios tam atvejui, jeigu teroristinis išpuolis būtų įvykdytas jų teritorijoje arba paveiktų jų gyventojus. Turėtų būti priimti įgyvendinami ir veiksmingi sprendimai, kad būtų užtikrintas nuoseklus pasirengimas ir reagavimas visoje Europos Sąjungoje.

ATSIŽVELGDAMA Į TAI, kad pagal Kovos su terorizmu direktyvos⁵ 29 straipsnio 2 dalį pateiktoje Komisijos ataskaitoje Europos Parlamentui ir Tarybai padaryta išvada, kad nepaisant bendro direktyvos poveikio, esama konkrečių nuostatų dėl terorizmo aukų perkėlimo į nacionalinę teisę trūkumų, kurie gali daryti poveikį tarpvalstybinėms terorizmo aukoms, nes jos gali negauti jų konkrečioms poreikiams pritaikytos pagalbos ar paramos.

PAŽYMĖDAMA, kad ne visos valstybės narės yra paskyrusios bendrus informacinius punktus pagal Tarybos išvadas dėl terorizmo aukų.

PAŽYMĖDAMA, kad kaip konkretus tinklas Europos aukų teisių tinkle sukurti bendri informaciniai punktai terorizmo aukoms.

ATKREIPDAMA DĖMESĮ Į TAI, kad be to, jog valstybėms narėms reikia turėti paskirtą bendrą informacinį punktą, kuris galėtų padėti terorizmo aukoms lengviau gauti pagalbą, neprivalomame veiklos protokole turėtų būti išdėstyta geriausia praktika ir rekomendacijos, skirtos bendrų informacinių punktų bendradarbiavimui teroristinio išpuolio, nuo kurio nukenčia tarpvalstybinės aukos, atveju. Bendrų informacinių punktų tinklas (SCPVOT) parengė neprivalomą dokumentą „Bendrų informacinių punktų terorizmo aukoms tinklo veiklos protokolas“⁶, kuris, atsižvelgiant į valstybių narių skirtingas nacionalines aplinkybes, gali prisidėti prie to, kad tos aukos gautų pagalbą, paramą, apsaugą ir finansinę kompensaciją pagal Europos teisės aktus.

⁵ Komisijos ataskaita Europos Parlamentui ir Tarybai pagal 2017 m. kovo 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2017/541 dėl kovos su terorizmu, pakeičiančios Tarybos pamatinį sprendimą 2002/475/TVR ir iš dalies keičiančios Tarybos sprendimą 2005/671/TVR, 29 straipsnio 2 dalį (dok. 13478/1/21 REV 1 + ADD 1 + COR 1).

⁶ Dok. 14763/23.

PABRĖŽDAMA, kad dėl politinio ir bendrai visuomeninio teroristinių išpuolių komponento reikia pripažinti ir atminti terorizmo aukas – tai itin svarbu aukų kaip individų ir bendruomenės narių atsigavimo procesui, skatina socialinę sanglaudą ir demokratinių vertybių gynimą. Labai svarbu, kad valstybės narės saugotų terorizmo aukų atminimą tiek kaip teisingumo aktą, tiek kaip terorizmo ir smurtinio ekstremizmo socialinio delegitimizavimo priemonę.

PRIPAŽINDAMA, kad įgyvendinant šią atminimo politiką terorizmo aukos turėtų atlikti pagrindinį vaidmenį, visų pirma jų liudijimais didinant informuotumą apie teroristų smurtą, kadangi jų balsai yra galinga priemonė informuotumui apie terorizmo ir smurtinio ekstremizmo žmogiškąsias pasekmes didinti.

PABRĖŽDAMA pilietinės visuomenės ir nusikaltimų aukų organizacijų indėlį teikiant paramą terorizmo aukoms, atkreipiant dėmesį į įvairias problemas, su kuriomis jos susiduria, ir jų vaidmenį įgyvendinant atminimo politiką ir delegitimizuojant terorizmą bei smurtinį ekstremizmą,

VALSTYBĖS NARĖS RAGINAMOS:

SUVOKTI poreikį būti pasirengus teroristinio išpuolio atveju ir šiuo tikslu paskirti bendrą informacinį punktą terorizmo aukoms, kad tarpvalstybinėms aukoms būtų sudarytos palankesnės sąlygos naudotis savo teisėmis ir prisidedama prie veiksmingo visų valstybių narių bendradarbiavimo.

SKATINTI savo nacionalinį bendrą informacinį punktą skleisti informaciją apie savo veiklą, kad jis būtų žinomas nacionaliniu ir tarptautiniu lygmeniu veikiančioms institucijoms, ir įsipareigoti nuolat atnaujinti Europos aukų teisių tinklo informacinių punktų sąrašą.

APSVARSTYTI GALIMYBĘ įgyvendinti geriausią praktiką ir rekomendacijas, išdėstytas „Bendrų informacinių punktų terorizmo aukoms tinklo veiklos protokole“, kartu visapusiškai laikantis valstybių narių teisės aktų ir atsižvelgiant į jų ypatumus.

SKATINTI skubiai tikslingai peržiūrėti Nusikaltimų aukų teisių direktyvą siekiant užtikrinti, kad nusikaltimų aukos, įskaitant terorizmo aukas, galėtų visapusiškai naudotis savo teisėmis Europos Sąjungoje.

SKATINTI priimti priemonės, kuriomis būtų užtikrintas terorizmo aukų pripažinimas ir pagarba joms, ir tai daryti populiarinant mokymus su jomis dirbantiems specialistams ir atkreipiant žiniasklaidos dėmesį į elgesį su aukomis, taip pat skatinant požiūrį, pagal kurį atminimo renginiuose būtų tinkamai atsižvelgiama į aukų pageidavimus ir indėlį.

ATSIŽVELGTI Į TAI, kad terorizmo aukų balsai bei jų liudijimai didina informuotumą apie terorizmo ir smurtinio ekstremizmo žmogiškąsias pasekmes, todėl į juos reikėtų atsižvelgti valstybių narių programose bei strategijose, kuriomis siekiama užkirsti kelią smurtiniam radikalėjimui.

SKATINTI terorizmo aukų atminimo politiką pagal valstybių narių savitus papročius bei praktiką, kad tie, kurie žuvo ar patyrė fizinį ar psichologinį sužalojimą arba dėl teroristinio fanatizmo paaukojo savo laisvę, nebūtų užmiršti; ta politika taip pat gali būti panaudota kaip smurtinio radikalėjimo prevencijos priemonė.

APSVARSTYTI būdus, kaip palengvinti keitimąsi informacija apie tarpvalstybines aukas, atsižvelgiant į geriausius nusikaltimų aukų interesus,

KOMISIJS PRAŠOMA:

SKATINTI valstybių narių, esamų ES struktūrų ir pilietinės visuomenės bendradarbiavimą, kad būtų teikiama veiksminga parama teroristinių išpuolių aukoms tiek iš karto po jų, tiek vėlesniame etape.

UŽTIKRINTI tolesnį ES terorizmo aukų kompetencijos centro veikimą ir išplėsti jo veiksmų spektrą, kad jis galėtų laikytis praktiškesnio požiūrio į paramą valstybėms narėms, visų pirma mažiausiai pasirengusioms, kai jos patiria teroristinį išpuolį, kartu palengvinant naujas partnerystes su tarptautinėmis organizacijomis ir ES nepriklausančiomis šalimis.

REMTI bendrų informacinių punktų terorizmo aukoms tinklo, veikiančio Europos aukų teisių tinkle, veikimą organizuojant valstybių narių bendrų informacinių punktų veiksmingą, operatyvų bendradarbiavimą.

Glaudžiai bendradarbiaujant su nusikaltimų aukų asociacijomis, RENGTI kasmetinį Europos terorizmo aukų atminimo dienos paminėjimą kaip atminties ir atsparumo aktą.

UŽTIKRINTI, kad nusikaltimų aukų ir teroristinius išpuolius išgyvenusių asmenų balsai būtų įtraukti į ES radikalizacijos prevencijos žinių centro, kuris turi pradėti veikti 2024 m., rengiamą veiklą.
